

SECTION 8. MODERN PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL TEACHING METHODS

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-623-2-20>

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF PRACTICAL PSYCHOLOGISTS

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ

Marchenko O. G.

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor,
Professor at the Department
of Sociology and Psychology
Educational and Scientific Institute № 5
Kharkiv National University
of Internal Affairs
Kharkiv, Ukraine*

Марченко О. Г.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціології
та психології
навчально-наукового інституту № 5
Харківський національний
університет внутрішніх справ
м. Харків, Україна*

Chepelieva N. I.

*lecturer at the Department of Sociology
and Psychology
Educational and Scientific Institute № 5
Kharkiv National University
of Internal Affairs
Kharkiv, Ukraine*

Чепелева Н.І.

*старший викладач кафедри соціології
та психології
навчально-наукового інституту № 5
Харківський національний
університет внутрішніх справ
м. Харків, Україна*

У кризових умовах сьогодення (епідемія COVID-19, повномасштабне вторгнення військ рф на територію України) організація продуктивного освітнього процесу виявилася можливою завдяки запровадженню змішаного навчання, яке полягає у сполученні off-line та on-line навчання [1]. Таке навчання здійснюється на кафедрі соціології та психології навчально-наукового інституту № 5 Харківського національного університету внутрішніх справ у процесі професійної підготовки практичних психологів на всіх освітніх рівнях.

Зокрема, навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах дистанційного навчання вможливило комп'ютерно-дидактичне середовище MOODLE (від. англ. Module object orient dynamic

learning environment – модульне об'єктно орієнтоване динамічне навчальне середовище). MOODLE є багатовимірним мультисередовищем, ефективним освітнім мережевим співтовариством, яке здатне до самоналагодження та самовдосконалення. Саме самоналагоджувальність MOODLE забезпечує гнучке коригування змісту навчально-методичних матеріалів, перебудову дій викладача та здобувачів освіти в динамічному контексті ситуації (час, швидкість-повільність, стиль, етика спілкування). Здобувачі освіти мають можливість мати повне уявлення про навчальну дисципліну, її роль і місце у структурно-логічній схемі підготовки за освітньою програмою відповідного рівня, її значення для практичного психолога, в MOODLE, як правило, розміщений навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни: силабус, робоча програма, методичні матеріали для підготовки семінарських і практичних занять, рекомендована література (основна, додаткова, Інтернет-ресурси) з діючими активними посиланнями. Для організації освітньої діяльності студентів розроблені та розміщені тексти лекцій, презентації, відеолекції, методичні матеріали для підготовки до семінарських занять, теми для реферування, питання для самостійного опрацювання за темами, а також для самоконтролю. Для забезпечення поточного та підсумкового контролю знань розроблені тематичні та екзаменаційні (залікові) розгалужені тести.

Платформа Zoom Video Communications забезпечує проведення віддалених відеоконференцій з використанням хмарових оболонок, on-line-зустрічі, листування в чаті та інші форми мобільної співпраці.

Для прикладу наведемо використання зазначених інформаційних технологій у викладанні навчальних дисциплін «Етнопсихологія» і «Соціально-політичні конфлікти», які викладаються здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 053 «Психологія (практична психологія)», а також «Експериментальна психологія», «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології», «Диференційна психологія», які викладаються здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 053 «Психологія (практична психологія)».

Зазначені навчальні дисципліни інтегровані у блок обов'язкових компонент освітньої програми, оскільки актуальність загально-психологічних, соціально-психологічних і етнопсихологічних знань для формування професійної компетентності практичних психологів не викликає сумніву. У сучасних реаліях це стосується, насамперед, вирішення внутрішньоособистісних, соціально-політичних і міжетнічних конфліктів, проблем євроінтеграції, евакуації біженців, вивчення психологічних особливостей у спілкуванні представників різних націй, консультування інтернаціональних подружніх пар, відродження

національних традицій у вихованні, запобіганню дій міжнародного криміналітету.

Зміст навчальної інформації охоплює питання щодо визначення предмету, методології, завдань та міждисциплінарного зв'язку загальної та соціальної психології, конфліктології та етнічної психології, їх становлення та історичного розвитку як самостійних наукових дисциплін, психологічних характеристик індивідів, а також представників різних малих і великих соціальних груп, зокрема етнічних спільнот як великих соціальних груп, внутрішнього етнічного світу особистості, сутності, структури, своєрідності психологічної природи нації, міжгрупового сприйняття в міжетнічних відносинах, соціально-психологічного аналізу міжетнічних конфліктів.

Зазначена інформація транслюється студентам під час Zoom-лекцій, URL-посилання на які розміщені в MOODLE. Розглянуті на лекціях теоретичні питання обговорюються на семінарських заняттях, які також проводяться в on-line-форматі, що забезпечує живе спілкування викладача і магістрантів у процесі набуття та поглиблення знань теоретичних і методологічних засад етнічної психології, формування відповідних умінь і навичок практичних психологів. На семінарах, як правило, заслуховуються цільові виступи магістрантів, їхні реферати, есе, повідомлення.

Завдяки роботі на платформі MOODLE здійснюється оперативний поточний і підсумковий тестовий контроль знань магістрантів. В основному тести побудовані за принципом «вибір правильної відповіді з множини», кількість правильних відповідей підраховується, оцінки накопичуються [2].

Навчальна діяльність у процесі роботи з дистанційним курсом може бути представлена у певному системному підході, а саме: сприйняття навчальної інформації, визначення її смислу, обмірковування і розуміння (прийняття); зіставлення теоретичних матеріалів зі змістом, потрібним для обґрунтування можливої або запропонованої практичної діяльності, оцінювання їхньої корисності і достатності, з одночасною систематизацією наявних матеріалів; пошук додаткових необхідних матеріалів, що мають повною мірою забезпечити необхідну практичну діяльність, створення операційного апарату діяльності; аналіз діяльності щодо її рівнів виконання (за зразком, репродуктивна, пошукова, дослідницька інша), особливостей здійснення кожного рівня діяльності; визначення застосування створеного (освоєного) теоретичного та методологічного апарату для розв'язання практичних завдань; оцінка власної підготовки і здатності до певного рівня діяльності; самоконтроль, висновки [3]. Здійснений системний аналіз навчальної діяльності демонструє, що в процесі планування навчального курсу

потрібно обов'язково враховувати наявність заходів активізації пізнавальної діяльності та психологічних особливостей роботи з матеріалом [3].

Тож, цифровізація освітньої діяльності в порівнянні з класичними аудиторними заняттями забезпечує максимальну інформативність, чітку структурованість навчального матеріалу, доступну форму його подачі, можливість багаторазового «прокручування» та повернення до незрозумілого місця. Недоліками, на наш погляд, є відсутність зворотного зв'язку з викладачем, нестача безпосереднього, живого міжособистісного спілкування.

Література:

1. Теорія і практика змішаного навчання : монографія / В. М. Кухаренко, С. М. Березанська, К. Л. Бугайчук, Н. Ю. Олійник та ін. ; за ред. В. М. Кухаренко. Харків : «Міськдрукарня», НТУ ХПІ, 2016. 284 с.
2. Цехмістрова Г. С., Фоменко Н. А. Управління в освіті та педагогічна діагностика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2005. 280 с.
3. Прокопенко А. І., Підчасов Є. В., Москаленко В. В., Доценко С. О., Лебедева В. В. Технології дистанційного навчання: методологія створення та супроводу навчальних курсів : навчальний посібник. Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди; «Мітра», 2019. 81 с.